

Slovenski dom

Ste. 14

V Ljubljani, sobota 18. januarja 1941

Leto VI

Bolgarsko razmerje do Jugoslavije in do vojne

Važne izjave bolgarskega poslanika iz Berlina o potrebi miru za Bolgarijo, o prijateljstvu z Jugoslavijo in o njenem stališču do nemške vojske

Belgrad, 18. jan. m. Včeraj je potoval skozi Belgrad v Sofijo bolgarski poslanik v Berlinu Prvan Draganov. Imel je pri tej priliki daljši razgovor tudi z belgradskimi časnikarji ter jim odgovarjal na razna vprašanja.

Na vprašanje, če so nastopili kakšni novi dogodki v zunanji politiki, je Draganov dejal:

»Ne vidim nobene stvari, na katero bi vas moral opozoriti in imel k njej kaj pripomniti. O tem ste se tudi sami lahko prepričali iz govora predsednika bolgarske vlade dr. Filova. Črta naše zunanje politike ostane ista, kakor jo je ministrski predsednik Filov prejšnjo nedeljo označil v svojem govoru v Ruščuku: da s svoje strani storimo vse, da bi se obvarovali vojne in ohranili mir. Delamo vse potrebne napore za to, da to ne bi bilo doseženo, v kolikor je to odvisno od nas, pomembni uspehi. Kolikor je mir odvisen od nas Bolgarov, ga bomo ohranili. Tudi mi si na vso moč prizadevamo, da bi zavarovali svoje koristi v sedanji vojni ter svojo svobodo in neodvisnost.

Ne vidim nobene nevarnosti, ki bi mogla nastopiti za našo državo, za Jugoslavijo in Bolgarijo, in tudi ne vidim razloga, zaradi katerega bi se mogli skaliti dobri medsebojni prijateljski odnosi. Obe državi morata še dalje sodelovati v duhu pogodbe o večnem prijateljstvu, ki smo jo sklenili. Pogodbe ne smemo ostati samo mrtev papir, temveč si je treba prizadevati, da z obeh strani, da ostanejo pogodbe žive. Sicer pa z obeh strani s to pogodbo o večnem prijateljstvu odstranili mnogo težav, ki so do tedaj obstajale v medsebojnih odnosih. Sporazum je postojal, da so dobri odnosi med nami. Mi si jih želimo še nadalje želeli ter storiti vse, da ostanejo. Ne vidim nobene stvari, ki bi lahko skalila naše prijateljske, dobre sosedstvene vezi.

Poslanik Draganov se je potem dotaknil tudi vprašanja tiska in njegove vloge ter dejal:

»Tisk je danes močna sila ter mora dobro paziti vsakdo, kdor razpravlja o političnih vprašanjih. Ni treba razglabljati o stvareh, ki jih lahko

ublaži s svojim pametnim stališčem, pogosto pa s tem, da jih ne objavi, celo odstrani. Tako lahko časnikarji precej pomagajo v sedanjem položaju.

Draganov se je s časnikarji razgovarjal tudi glede poročil, ki so se razširila v tujini glede premikanja nemških čet v Rumuniji. Po njegovem mnenju so vse te govorice in razlage netočne, napovedovanja pa pogosto neutemeljena, z eno besedo — vse je več ali manj pretirano. »Mislim,

je nadaljeval Draganov, »da je popolnoma razumljivo nemško stališče v tem primeru. Nemčiji je določeno število čet v Rumuniji potrebno, ker je Rumunija država, iz katere se Nemčija oskrbuje. Tudi je razumljivo, da mora to področje zavarovati pred vsakim morebitnim presenečenjem, ki bi utegnilo nastopiti v tem trenutku od kake druge vojskujoče se države. Kar pa se nas tiče, ne vidim nobene nevarnosti za našo državo.

Vojaški posveti v Ankari - priprava za zasedbo Dodekaneza?

Turčija naj bi za naskok dala na razpolago več oporišč

Ankara, 18. januarja. Reuter: Voditelji angleškega vojaškega zastopstva, ki se sedaj razgovarjajo z zastopniki turškega glavnega generalnega štaba, so bili včeraj popoldne sprejeti pri predsedniku turške republike Ineniju. Tega sprejema se je udeležil tudi angleški veleposlanik in turški zunanji minister. Angleški častniki so imeli prvi sestanek s častniki turškega generalnega štaba v sredo. Najbrž bo danes še en posvet.

Newyork, 18. jan. o. UP: Ameriški listi posvečajo veliko pozornost turško-angleškim vojaškim po-

svetom v Ankari. Po njihovih poročilih naj bi posveti veljali angleški zahtevi, da se turška pristanišča ob Egejskem morju, zlasti Smirna, takoj preuredi v pomorska oporišča za angleške akcije, katerih cilj bi bila zasedba Dodekaneza. Dodekaneško otočje, naj bi dobila Turčija. S temi načrti hočejo Angleži temeljito izkoristiti sedanji ugodni položaj v Albaniji in severni Afriki ter z zasedbo Dodekaneza prisiliti Italijo k sklenitvi posebnega miru. O možnosti takega miru obsežno razpravlja tudi turško časopisje.

Nemci prvič nad Malto, Angleži v tretje nad Catanio

London, 18. jan. Reuter: Predvčeršnjim je močan oddelek sovražnikovih letal izvedel močan napad na Malto. Nemška letala Junkers 88 so v spremstvu lovskih letal CR 42 bombardirala pristanišče v strmoglavih poletih. Britanska letala so se spustila v boj s sovražnikovimi letali in zbila pet sovražnih letal, medtem ko je ostalih pet zbil naše protiletalsko topništvo. Naše letalstvo ni imelo nobenih izgub. Toda zasebnemu imetju je bila povzročena velika škoda.

Berlin, 18. januarja. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Včeraj zgodaj popoldne so nemška vojna letala izvedla uspešen napad na britanske pomorske sile v La Valetti na Malti. Spet so bile zmetane bombe težkega in srednjega kalibra na letalonosilko, ki je bila 10. januarja hudo zadeta. Poleg tega so številne

bombe padle tudi na arzenal. Neka trgovska ladja je bila zadeta z bombo najtežjega kalibra. Britanska križarka »Southampton«, ki je bila 10. januarja hudo poškodovana, se je potopila.

London, 18. jan. o. Reuter poroča: Drugi angleški letalski napad, ki so ga letala kraljevske zračne sile izvedla v noči od 16. na 17. januarja na Catanio, je bil izredno uspešen. Sodijo, da je bilo pri tem napadu zanesljivo uničenih 60 letal, samih nemških strmoglavcev. Zažgani so bili hangarji, razbita letališča, poškodovane pa tudi upravne in vojaške stavbe. Deset letal je bilo zbitih pri letalskem napadu na Malto, šest drugih pa še poškodovanih. Angleške ladje so rešile iz morja veliko nemških letalcev.

Snoči so Angleži izvedli tretji zaporedni nočni napad na nemško oporišče Catanio. Podrobnosti o napadu še ni.

Churchillove napovedi o angleški zmagi z ameriško pomočjo

London, 18. jan. o. Reuter poroča: Angleški ministri predsednik je v družbi Rooseveltovega odposlanca včeraj ogledoval obrambne naprave na področju Clydeja in je veliki množici ljudstva, ki ga je prisilila pregledovati, v kratkem nagovoril dejal:

»Nihče naj ne misli, da je naša pot že v kraju, vsakdo naj se zaveda, da bo pot dolga in nevarna, hkratu pa naj tudi ve, da bomo mi odnesli zmago nad vsemi silami zla, se osvobodili in po žrtvah dosegli, da bo država zopet živeča v dolgi mirni dobi.«

Pri ogledu obrambnih naprav pri mestu Glasgowu so se zbrale tolikšne množice, da je moral spet pregledovati in je dejal: »Hvaležen sem vam za kraški sprejem, še bolj pa za delež, ki ga imate v tej križarski vojni za svobodo v bitki, kakor je na svetu še ni bilo hujše. Stojimo pred vprašanjem, ali naj se razvijamo naprej in smo svobodni, ali pa oas totalitarni režim vrže nazaj v mračne čase, v katerih življenje posameznika ni pomenilo ničesar. Hitler hoče na vsak način dobiti vojsko in odstraniti v prvi vrsti z morji angleške ladje. Naše skušnje iz preteklega vojnega leta nam bodo pomagale v odločilni meri. Naš prijatelj Hopkins predstavlja prijateljstvo Združenih ameriških držav in njihovega velikega predsednika, ki nam hiti na pomoč. Leta 1941 bomo močno povzdignili brodovje na morju in ladje v zraku; da bomo ohranili omiko in spet povrnili svetu duh pravičnosti. Temne sile bi rade s krutostjo obvladale svet. Del tega zlobnega načrta je že uspel.

Zasedene so bile Avstrija, Češkoslovaška, Poljska, Holandija, Belgija, Norveška, ki so živele v miru in napredku. Sovražnik bo poskušal vdor in vse, da bi najprej spravil na tla nas. A mi se bomo rimo proti laži in proti nasilju s pogumom in odločnostjo in bomo zavrnili in premagali vsak poskus, ki bi nas hotel podjarmiti, saj vemo, da bi z nami padla tudi tisočletna omika sveta! Zadnje čase že opažamo znamenja, ki govorijo, da bo naša pot uspešna in da bomo uspeli v nalogi, ki smo si jo zadali: da ohranimo svojo svobodo, da osvobodimo vse narode, iztrebimo hitlerizem iz vse Evrope ter odstranimo nevarnosti od naše celine, od Amerike in od vsega omikanega sveta. Veseli nas, da se Amerika zaveda resnosti tega vprašanja in da nam prihaja vedno močnejše na pomoč po svojih velikih močeh. Vemo, da bo ta bitka za nas gotovo dobljena.

Iz Nemčije so včeraj poslali v Francijo pet milijonov centov krompirja in pol milijona centov sladkorja, kar bo vsekakor povečalo francoske simpatije do Nemčije in se bodo nemške postojanke v Franciji okrepile, piše »Magyar Orszag«.

Voditelj romunske železne garde in podpredsednik vlade Horia Sima bo prihodnji teden na nemško vabilo odpotoval na uradni obisk v Berlin. Iz Nemčije se bo danes ali jutri vrnil general Antonescu, ki je pred nekaj dnevi na skrivaj odletel posvetovat se z nemškimi voditelji.

Predvčeršnjim nemški letalski napadi na Malto, pri katerih je sodelovalo kakih 100 letal, so bili hujši in uspešnejši, kakor pa vsi poprejšnji letalski napadi na ta otok, katerih je bilo od začetka vojne med Anglijo in Italijo čez 100, trdijo poročevalci ameriških radijskih postaj.

Ameriški republikanski voditelj Wilkie je spet javno povabil ameriško prebivalstvo, naj z vsemi silami podpira načrt za pomoč Angliji. Združene države bi po morebitnem angleškem porazu ne mogle več gospodarsko živeti, je dejal Wilkie.

Vesti 18. januarja

Vedno večji oddelki nemške vojske prihajajo v Italijo. Skozi Rim se neprenehoma vozijo vlaki s protiletalskim topništvom na Sicilijo. Po raznih italijanskih pristaniščih, zlasti v Trstu, v Brindisiju in Genovi, je vedno več nemškega vojaštva. Širijo se vesti, da bo odstopil še zadnji general iz poprejšnjega italijanskega vojnega vodstva, namreč Graziani. Nemško vrhovno poveljstvo je začelo objavljati samostojna poročila o delovanju nemškega letalstva v Italiji.

Odbor za obrambo mesta Newyorka je izdal knjižico z naslovom »Če bi se to zgodilo...«. Knjižica vsebuje vsa potrebna navodila za civilno prebivalstvo, če bi Newyork doživel sovražni letalski napad. Iz tega se vidi, da v Ameriki vse resneje računajo z možnostjo vojne, poroča agencija Reuter.

Anglija je od začetka vojne izgubila za 427.000 ton vojnega brodovja in sicer 2 bojni ladji, 10 križark, 39 rušilcev, 33 podmornic, 2 nosilki letal, 9 pomožnih križark, razen tega pa še mnogo ladij, katerih izgubo Angleži prikrivajo, piše pomorski urednik lista »Popolo di Roma«. List z imeni navaja potopljene ladje, toda med njimi ni letalonosilke »Ark Royal«.

Vse osebe sovjetskega poslanstva v Sofiji bo izmenjeno, ker ni znalo molčati in so zaradi tega prišle v javnost ter v propagando bolgarskih komunistov stvari, ki ji je sovjetski odposlanec Soboljev govoril s kraljem Borisom, poročajo ameriške agencije.

Bolgarija in Sovjetska zveza sta podpisali novo trgovsko in plačilno pogodbo, ki bo veljala tri leta.

Upravnik romunske policije v Bukarešti je bil odstavljen, ker je vohunil proti železni gardi, poroča DNB. Ni pa znano, v čigavo korist je upravnik vohunil, a gotovo je bilo njegovo delovanje škodljivo sedanjemu redu in položaju v Rumuniji.

Ameriški poslanik Phillips je včeraj obiskal italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana. Bil je to le vljudnostni obisk, poroča DNB. Taki vljudnostni obiski so namreč običajni, kadar se kak poslanik vrne na svoje službeno mesto, ko je šel k svojemu poglavarju po nova navodila za delovanje.

Francosko ministrstvo za kolonije zavrača poročila o tem, da je v Džibutiju prišlo do spopadov med francoskimi oddelki in med Italijani in da so se tam uprli tudi domačini, ki so jih opogumili angleški uspehi v Libiji in pa propaganda, katero širijo med Abesinci in zamorci Angleži.

Višji uradniki ameriških obrambnih ministrstev sodijo, da bodo Združene države že prvega aprila v vojni, je izjavil demokratični senator Wheeler, kakor poroča agencija Stefani.

Angleška propaganda širi še naprej najgršče laži o Italiji. Zlasti grda je laž, da se je devetega in desetega januarja (ko so nemški bombniki napadli angleško ladje) prvič zgodilo, da so bile angleške vojne ladje na Sredozemskem morju napadene. Ves svet pa ve, da so bili italijanski letalski in pomorski napadi na angleške sile zelo številni vselej, kadar je angleško ladjeve skušalo pluti po Sredozemlju. Vselej so Angleži doživeli občutne izgube. Ta angleška gonja naj pokaže razliko in ustvari nasprotje med nemškimi in italijanskimi vojnimi silami, pravi neko poročilo agencije Stefani.

Medtem ko tisti, ki je iznašel blokado, strda zaradi nemških ukrepov, se je v Nemčiji zlasti prehrana za mladino znatno zboljšala. Vsa zaposlena mladina bo dobivala odsej dvesto gramov kruha več na teden in 125 gramov masti na mesec, piše list »Junges Deutschland«.

Sovražnik mora razumeti, da smo mi od njega močnejši po duhu in po volji, poudarja poveljnik neke italijanske planinske divizije v Albaniji, kakor poroča list »Giornale d'Italia«.

Pri nekem napadu na italijanske prednje postojanke so Italijani na vsak grški strel odgovorili z nekaj krogli, da so Grki morali brž nehati. Po napadu je poveljnik italijanske divizije, ki se je tam vojskovala, izjavil, da bodo italijanske čete v bodoče samo tako odgovarjale na sovražne napade. Na vsak sovražni strel bodo Italijani odgovorili z dvema svojima, če pa bodo Grki še naprej streljali, bodo Italijani odgovorili s salvami iz baterij in s stotinami krogel, poroča posebni dopisnik lista »Giornale d'Italia« o nekem spopadu v Albaniji.

Rooseveltov posebni odposlanec Hopkins je včeraj spremljal predsednika angl. vlade Churchillja na nadzorstvenem potovanju po mestih ter izjavil, da je presenečen nad popolnostjo angleške civilne protiletalske obrambe.

Francoska vlada uradno zavrača vsa tuja poročila o tem, da bi bili vsi dosedanja ministri odstopili in naredili prostor novim, med katerimi naj bi bil tudi odstavljeni Petainov naslednik Laval.

Za Nemčijo nastopa zdaj razdobje, ki bo, kakor kaže, tudi brez velikih akcij plodno, sodi budimpeštanski dnevnik »Pester Lloyd«.

Poščaj pri Tobruku

Nekje v Italiji, 18. jan. o. Včerajšnje italijansko uradno vojno poročilo pravi o bojih pri Tobruku: Topniško in patrolno delovanje.

Kairo, 18. jan. o. »Reuter« poroča: Poveljstvo angleške vojske na bližnjem Vzhodu poroča, da so včeraj ves dan trajali nad Libijo veliki ogledni in bombniški poleti, ki so bili namenjeni najvažnejšim italijanskim oporiščem v Libiji. Vojaški krogi zatrjujejo, da je položaj pred Tobrukom tak, kakor je bil tik pred padcem Bardie.

Bombe na Anglijo

London, 18. januarja. o. Preteklo noč so nemška letala vzela kot glavni cilj neko mesto v južnem Walesu. (Candith, Bristol, Plymouth?) Povzročili so precejšnje razdejanje in tudi več požarov. Večina požarov je bilo v jutranjih urah pogasjenih. Smrtnih žrtev ni dosti. Sovražna letala pa so bila tudi nad nekaterimi drugimi mesti, kjer pa niso povzročila mnogo škode.

London, 18. jan. o. Angleška prestolnica je snoči pred polnočjo doživela manjši letalski napad z rušilnimi in zažigalnimi bombami. Požari pa so bili hitro omejeni in spravljani pod nadzorstvo.

83. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Grško napredovanje na nove postojanke

Nekje v Italiji, 18. jan. Stefani: 224. Uradno poročilo italijanske vojske pravi:

Na grškem bojišču: Med akcijami krajevnega značaja smo povzročili sovražniku občutne izgube.

Atene, 18. januarja. o. Niti sneg niti dež ne moreta zaustaviti grškega napredovanja v Albaniji. Grško vrhovno poveljstvo poroča, da so grške čete izvršile v petek zelo uspešne operacije ter zavzele utrjene sovražne postojanke.

Ob tej priliki so zajeli tisoč italijanskih vojakov, med katerimi je mnogo častnikov in en polkovnik po imenu Menengetti, ki je poveljeval polku 77. divizije. 77. divizija se imenuje »Toskanski volkovi« in se je šele pred kratkim izkrcala v Albaniji.

Več postojank so Grki zavzeli tudi pri Tepeliniji. Italijanske izgube v Albaniji znašajo dozdaj 75.000 mrtvih, ranjenih in ujetih.

Posveti za spremembo političnega reda v Bolgariji

Sofija, 18. januarja. m. Bolgarski poslanci so imeli včeraj pod vodstvom ministrskega predsednika dr. Filova sestanek, na katerem so razpravljali o političnem stanju. Na njem je več govornikov poudarjalo, da sedanja vlada, ki ne temelji na nobeni ideologiji, ne more uspešno voditi boja proti levčarjem med ljudstvom. Zato mislijo, da bi bilo treba vpostaviti kakšno »družabno silo«, pa čeprav bi naj bila to stran-

ka, iz katere bi izšla nova vlada, ki bi storila vse potrebne korake za politično pomirjenje v državi. V poštev bi zato prihajala tudi Zveza bolgarskih stanovskih organizacij.

Uradno poročilo pravi, da je na tej seji govorilo 16 poslancev in da bo prihodnja seja v terek, ko bodo tudi drugi poslanci lahko razložili svoje vtise, ker se temu pripisuje velik pomen. Narodnim poslancem je bilo priporočeno, da naj za te tri dni do torka gredo med ljudstvo.

Vojna v Evropi je zadnji poskus za podjarmljenje vse evropske celine. Da ne pride do vojne in do takega poskusa še v Ameriki, morajo Zedinjene države ojačiti svojo pomorsko silo. Če bi bila Anglija premagana, bi nemško in italijansko brodovje bilo znatno močnejše od ameriškega. Z Japonsko vred bi leta 1943 imeli Nemčija in Italija 962 vojnihi ladij, Združene države pa 422. Angleška mornarica bo vzdržala le, če bo vzdržalo angleško otočje. Dolžnost Amerike je, da Angliji pomaga vzdržati, je govoril ameriški mornariški minister Knox pred zunanjepolitičnim odborom v zbornici.

Novo pomirjenje na Balkanu

Budimpešta, 18. jan. m. Madžarski politični krogi trdijo, da napetost na Balkanu čedalje bolj popušča. Povsod so z velikim veseljem sprejeli izjavo Turčije, da njena meja v Trakiji ni pred nikomur v nevarnosti ter da na Balkanu ni nobenih priprav za kakršenkoli nastop, ki bi bil naperjen proti Turčiji.

Potopitev dveh velikih laških parov

Atene, 18. januarja. Reuter: Ministrstvo za propagando je objavilo uradno poročilo, da sta bila pred kratkim potopljena v Jadranskem morju dva italijanska prevozna parnika in sicer »Ligurija« (15.354 ton) in »Lombardia« (20.000 ton).

Naročaito Slovenski dom!

Požar v stari cukrarni

Ljubljana, 19. januarja.

Danes zjutraj ob 7.42 so bili poklicni ljubljanski gasilci telefonično poklicani, naj nemudoma pridejo na Poljanski nasip št. 40, kjer ima svoje tovarniške prostore znana ljubljanska tovarna za pletenine in tkanine Kunc & Comp. V tovarniških prostorih v petem nadstropju se je vnel požar. Požar se je hitro razširil in kmalu zajel veliko sobo v tem nadstropju. V goreči veliki sobi so bili postavljeni tkalni in pletilni stroji. Zaradi nastalega ognja se je razvil silen dim. Ko so gasilci prišli na kraj požara, niso mogli priti do požorišča zaradi gostega dima in le z dihalnimi aparati se jim je posrečilo vdreti v goreče prostore. Gasilci so takoj postavili veliko Magirus lestev, po kateri so napeljali tudi eno gasilno cev. Druge tri cevi pa so speljali po stopnicah tovarniškega posloja. Gasilci z dihalnimi aparati so najprej s curki vode zadušili najhujši ogenj, potem pa odprli tovarniška okna, da se je dim zvalil na cesto in da so mogli še drugi gasilci vstopiti. Strop četrtega nadstropja se je med gašenjem sesul, do nesreče pa ni prišlo.

Takoj za poklicnimi gasilci so na kraj požara

prihiteli tudi ljubljanski prostovoljni gasilci s svojimi motornimi vozili. Tudi oni so stopili v akcijo.

Ogenj je uničil precej jacquardskih vzorcev, kar predstavlja za tovarno precejšnjo škodo. Precej škode je napravila tudi voda, ki so jo gasilci uporabljali pri gašenju, pa je pozneje pronicala skozi zidove. Vdrti strop so gasilci morali potem podpreti s primernimi pripravi, tako da se ne bi zrušil še ostali strop, kar bi gotovo ne bilo brez nesreče. Statveni stroji so bili vroči od ognja. Delavke in delavci ter gasilci so hitro odstranili od bližine ognja nahajajoče se statvene in pletilne stroje, ker je bila nevarnost, da se bodo tudi ti stroji vneli.

Ko so delavke ob tri četrti na osem prišle na delo, niso nič nevarnega opazile razen rahlega dima, ki je bil v četrtem in petem nadstropju. Mislile so pač, da je dim uhajal iz slabih dimniških cevi.

Gasilci so ostali še precej po deveti uri na požorišču in natančno pregledali, da ne bi požar morda znova nastal. Gašenje sta vodila poveljnik gasilcev G. Furlan in inž. Gričar. Povzročena škoda je precejšnja.

Ljubljana od včera do danes

Nova prireditev za zimsko pomoč

Ljubljanci že vso zimo prireajo najrazličnejše prireditve, da bi zbrali čim več denarja za zimsko pomoč in tako olajšali budo in zimsko tegobe tistih, ki nimajo stalnih dohodkov ali vsaj ne takšnega zasluga, da bi mogli preživljati svoje družine. Razne organizacije in društva kar tekmujejo, kako bi na čim najlepši način svoje znanje in umetnost združila z dobrimi deli za siromake. Ljubljani se teh prireditev udeležujejo v velikem številu, tako da so gotovo dobrodelne prireditve v največji ponos Ljubljane. Na koncertih, akademijah, na športnih prireditvah, pri kinematografskih in gledaliških predstavah so bili zbrani za ljubljanske reveže že prav izdatni pripeki. Nepravilno pa so mnogi ljubljanski pridobitni krogi, predvsem pa razni zavodi zbrali in podarili toliko zneskov, da letošnji pripeki že znatno presegajo za lansko zimsko pomoč nabrano vsoto. Taka velika prireditev bo tudi v ljubljanskem Avtomobilskem klubu. Prireditev bo 15. februarja. Na prireditvi bodo prihiteli gotovo številni prijatelji Avtokluba iz vseh strani Slovenije. — Se pred to družabno prireditvijo pa bo mestna občina ljubljanska priredila 3. februarja ob 20. uri v veliki dvorani hotela Union velik žalni koncert v spomin na častnega občana ljubljanskega dr. Antona Korošca, v korist zimске pomoči. S to žalno slovesnost bo tudi slovenska glasbena umetnost počastila spomin svojega velikega pokrovitelja dr. Antona Korošca ter mu izkazala hvaležnost za slovensko Glasbeno akademijo. Pevski zbor Glasbene Matice, ljubljanska filharmonija in solisti ga. Bernot-Golobova, ga. Zlata Gjurgjenac, g. Julij Betetto in g. Josip Gostič bodo pod vodstvom dirigenta g. Mirka Poliča izvajali slavni Verdijev »Requiem«. Že znani glasbeniki, ki bodo pri tem žalnem koncertu sodelovali, so jamstvo za največjo popolnost, kakršna je pri nas sploh mogoča. Plemeniti namen koncerta ter sodelavcev morajo ljubljanci vedeti ceniti in priti v velikem številu na obe prireditvi.

Zahvala Protijetični zvezi

Oddelek za zdravstveno zaščito učencev (šolska poliklinika) v Ljubljani se iskreno zahvaljuje mladinskega oddelka Protijetične zveze v Ljubljani, ki sta omogočila nabavo rentgenskega aparata za šolsko polikliniko. Mladinski oddsek protijetične zveze je v preteklem letu izdelal v okviru protijetičnega tedna nabiralno akcijo za šolski rentgen, ki je vrgla 24.000 din. Oddelku za zdravstveno zaščito učencev se zahvaljuje poštvovalcem ženskim društvom, kakor tudi ljubljanskemu občinstvu, ki je pripomoglo k temu uspehu. Razliko do 51.000 din, toliko namreč je stal aparat Meganos trvdke Siemens, je naklonila protijetična zveza iz svojih sredstev in dala nabavljeno aparat za dobo 99 let na uporabo oddelku za zdravstveno zaščito učencev. S tem je protijetična zveza storila nov, važen korak v protijetični borbi. Čim bodo namreč v novem poslopu dogotovili naše prostore, bodo takoj postavili novi rentgen in elastivili fizicologa. Tako bo dana možnost, da se pri mladini še takoj epocetka ugotovi kal jetike. Možnost, da se kal že v začetku zamori, ko je bolezen še ozdravljiva brez večjih gmotnih stroškov.

Strešanje na kolodvoru

V četrtek je večerni zagrebški vlak pripeljal na ljubljanski kolodvor s precejšnjo zamudo. Potniki so hiteli oddajati vozne listke. Med oddajo pa je vratar pri enem izmed potnikov opazil, da je imel vozni listek plačan samo do Litije. Zaradi tega je vratar zahteval doplačilo za vožnjo od Litije do Ljubljane. Potnik je hotel pobegniti. Višji stražnik g. Zorec je bežečega dohitel in ga odvedel v vratarjevo sobico, kjer ga je legitimiral. V sobici pa je iz žepa potnika padel samokres. Stražnik ga je hotel pobrati. Potnik — 24 letni bivši književski vajenec Anton Rodič — pa je bil hitrejši. Urno je pobral samokres in ga nameril na stražnika ter sprožil. Na srečo je

bil stražnik pribešen in se je sklonil. Na strele je prihitel še vratar in oba s stražnikom sta ukrotila napadalca. Na stražnika so natočnje zaslišali napadalca. Pri ojem so našli še en samokres. Po zlišanju so Rodiča odpeljali v policijske zapore. Napadalec Rodič je bil lani od okrožnega sodišča v Novem mestu obsojen na 8 mesecev zapora in 3 leta prisilnega dela. Med kaznijo pa je nekaj zbolel in je odšel v kandijsko bolnišnico na zdravljenje. Od tu pa jo je popihal v svobodo.

Pojasnilo združenja gledaliških igralcev

Gospod urednik! Vljudno prosimo, da priobčite naslednje pojasnilo o Akademiji za zimsko pomoč:

Združenje gledaliških igralcev je po lastnem preudarku in v dobri veri priredilo z ljubljansko filharmonijo akademijo, ki je vrgla čistega 8.603.—dinarjev za mestne reveže. Spored večera je bil sestavljen brez vsake tendence, le z željo, da bi z vsemi svojimi močmi služili vzvišenemu namenu. Od recitacij sta bili brani po dve I. Cankarja, O. Zupančiča, M. Klopčiča, ter po ena S. Kosovele in M. Kranjca. Z demonstrativnim številom točk torej ni bil zastopan noben avtor.

Spremembe sporeda, ki so nastale v zadnjem trenutku med drugim tudi zaradi obojen in od-potovanja nastopajočih, so bile po recitatorjih sporočene izključno samo zaradi tega, da jih občinstvu opravimo. Pri tem se je zgodila nerodnost, ki ni bila zlonamerna.

Mislimo, da se nismo pregrešili niti proti me-jam umetnosti niti proti slovenskemu hotelju, če sta pevca pela dve ariji v originalu (ruščini in francoščini), kar je po vsem svetu dopustno in v navadi.

Združenje gledaliških igralcev je strogo stanovska organizacija, ki je, kadar je trkala na javna vrata za podpore in za razumevanje, trkala vedno le v vnemi za uspešnejšo kulturno rast sloven-skega gledališča in za čimbolj urejene razmere slovenskega igralca. Po pravih je to njena dolž-nost, kateri se tudi v bodoče ne sme in ne bo odrekla.

Živilske karte ali gospodinjske knjižice?

Ljubljana, 19. januarja.

»Trgovski list v eni zadnjih števil razpravlja o tem, kaj bi bilo boljše: ali uvesti živilske karte ali pa uvesti gospodinjske knjižice. Iz »Trgovskega lista« posnemamo: »Mnogi so predlagali uvedbo kart za najpotrebnejša živila, ker bi se le na ta način mogla živila pravilno porazdeljevati in zagotoviti prehrana vsega prebivalstva. Te dni so bile že razdeljene med ljubljansko prebivalstvo pole, ki naj bodo podlaga za uvedbo ozir. dodelje-vanje živilskih kart. Kaže, da bomo karte res dobili.

Vprašanje pa je, če se bodo res uresničila pri-čakovanja, ki so zvezana z uvedbo živilskih kart. Prepričani smo, da se bodo vsi ti lepi upi izkazali kot silno pretirani in da tudi živilske karte ne bodo dosegle svojega namena.

Predvsem zato ne, ker se uvajajo karte mnogo prepozno. Mnogi so si nakupili že toliko živil, da je zanje precej vseno, če dobe karte ali ne, ker imajo vsaj do prihodnje živte dovolj živil. Ker pa zaloge pri zasebnih sploh niso popisane, sledi iz tega, da bodo dobivali karte tudi tisti, ki imajo doma morebitne zaloge živil. Karte bodo torej omogočale, da bodo mogli ti ljudje ohraniti svoje za-loge nenačete.

Drugi pogoj za uspeh živilskih kart je, da je javna uprava odlična in da dela kakor dobro na-mazan stroj. Mnogo preveliki dobrogledi bi bili, če bi trdili, da je naša uprava takšna. Nasprotno je zelo verjetno, da naša uprava ne bo kos vsem

Moderne signalne naprave

Ljubljana, 18. januarja.

Čudna mrzlična nervoznost, ki se nas čisto polasča v zadnjem vojnem letu, je mnogokrat tudi pravi vzrok prenapetih dejanj. Večkrat pa tudi vzrok pravih in usodnih nesreč. Zato je treba storiti varnostne ukrepe ter imeti trdno ustaljenost v nas samih. Prepričati moramo vse, kar bi nas še nadalje razburjalo, čeprav nima mogoče tista stvar neposredne zveze z vojno miselnostjo. Predvsem mislimo na razne pro-metne nesreče, ki bi se dale le z malenkostno pozornostjo zmanjšati, če že ne sploh prepre-čiti. Zato moramo pozdraviti vsa prizadevanja prizadeti čim več, ki streme za tem ciljem ter tako pomagajo k duševnemu ravnovesju mno-žice!

Električna cestna železnica v Ljubljani kaže že ves čas zadnja leta dobro voljo pridobiti si to zaupanje. Zadnje dni so namreč namestili na ovinku v Gradišču in Rimski cesti visoko nad cesto moderne signalne naprave. Čim se bo bližal tramvaj od ene ali druge strani ovinku, bodo žarele posebne luči v signalnih žarometih, da je cesta zaprta, ker se bliža ostrem ovinku široki voz tramvaja. Signali bodo služili enako kot znamenje tramvaju samemu ali pa tudi drugim vozilom. Istočasno bo pa tudi znamenje, ali se utesne še umakniti drugi voz prvemu na dvojni tir, ali naj raje počaka, da se križa z njim pozneje. Do sedaj so morali sprevodniki izstopati iz voza, da se osebo prepričajo, ali se ne bliža še drugi tramvaj križišču, kar je močno oviralo promet.

Oklali so ga

Ljubljana, 18. januarja.

Že znanega pretepača in rogovileža Vid-maria Franca, ki se je že lani moral zateči v bolnišnico zaradi poškodb, so se neki fantje sposodili na Jesenicah. V družbi so bili in se končno sporekli in spopadli. France je potegnil slabši konec in so ga fantje pošteno oblali. Tako so ga zdelali, da je izgubil zavest in se še v bolnišnici ni zavedel. Končno je prišel do za-

»Romeo in Julija« v celjskem gledališču

Celje, 17. januarja.

Po dolgem, težko opravičljivem premoru so se spet odprla vrata celjskega gledališča. Ljubljanska drama je pripravila to pot Celjanom blagodejno spremembo: nastopila je s Shakespearjevo trage-dijo »Romeo in Julija«.

Človeku našega časa bi bilo težko vstopiti v svet, iz katerega je zajemal Shakespeare snov za svoje drame, da ne počivajo njegova dela na osno-vah in ne živijo iz prvih, ki spajajo med seboj vse vekove. Ljubez in sovraštvo, ta skrajna pola člo-vekovnega življenja, zajeta v lepoto pes-niške besede in duhovite misli, pa dajeta delom Shakespearejevega genija pečat večne vrednosti in približujejo preko vseh časovnih meja sodobnemu gledalcu prigodo veronskih ljubimcev Romea in Julije. Prigoda od teh dveh mladih ljudi je v resnici pesem o svetli, občinstvo ljubezni, ki pred njenim grobom pobožno klone tudi leden srd in krvi nasičeno nasprotstvo.

Janov Romeo se spretno giblje med mehko sentimentalnostjo in moško, dognano in uravno-vešeno čustvenostjo. Njemu ob strani je Julija (Levarjeva) nekoliko preslabotna v izrazni moči. Ob Romeu in Juliji je Severjev Tybalt kreacija, ki daje čutili, da se skriva v tem igralcu odličen ta-lent, ki si je v razmeroma kratkem času utrl s svojimi kvalitetai pot do neizpodbitnih uspehov. Premišljen v besedi, gotov v kretnjah in obvlada-nju prostora, je Severjev Tybalt temna, zla usoda, ki visi nad Julijino srečo. Izrazite podobe so ustva-rili tudi Kralj (Mercutio), Skrbineš (Capulet), Na-blocka (Julijina dojilja), Capuletova žena (Dani-lova), Gregorin (knez Scalus) in drugi, dočim je Pečkov Benvolio zblede v medlega, lagodnega strahopetca. Istotako se je izprevergel humor Brata Lorenca (Lipah) na nekaterih mestih v neodpust-ljivo komičnost, a manj po igralčevi, kot režiser-jevi krivdi.

vesti, pa se ni spomnil, ali pa ni hotel povedati, kdo ga je »očistil«. Pri pretepu je dobil več ran z nožem.

Živahnost na živilskem trgu

Od vseh strani so prihajali na trg prodajalci s sanmi. Tudi Trnovčanke, ki so običajno proda-jale zelenjavo, ki so jo imele naloženo na vo-zikih, so danes zamenjale zaradi velikega snega vozčke za sani, ki so jih imele zvrhoma nalo-žene. Vse perutninski otok je bil polno zaseden. Na gornjem koncu so prodajale kmečke proda-jalke perutnino in je veljal par piščancev okoli 40 din. Jajca so še vedno po 2 din. Nato so bile v dolgih vrstah prodajalke zelenjave, Merica ra-diča je po 2 din. Dražji je ohrovt, ki velja 2.50 din, kisto zelje prodajajo kmečke prodajalke, ki so na robovih tega prodajnega otoka, po 3 din kilogram. Kisa repa je cenejša in velja 2.50 din. Zeljnatih glav je vedno manj in je cena različna. Ravna se po velikosti. Korenje je od 0.50—1 din kos, koleraba ima isto ceno.

Prav na spodnjem koncu perutninskega otoka so prodajalci sadja. Prvovrstna jabolka so po 9 do 10 din kilogram, drugovrstna od 7—8 din ki-logram.

Pocenili so se mlečni izdelki in je danes ve-ljal kilogram prvovrstnega čajnega masla 52 din, še prejšnjo soboto je veljalo prvovrstno čajno ma-slo 54 din, pocenilo se je torej za 2 din. Za isto razliko se je pocenilo drugovrstno čajno maslo, ki je danes veljalo 50 din. Kilogram sirka je bil tudi danes po 10 din. Merica smetane ali hlebček sirka pa je veljal 1.25 din. Cene siru se niso spremenile. Kilogram meda je veljal od 36—38 dinarjev.

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Resen in čisto miren je bil, ko jo je z rahlim prizvokom očitanja in graje vprašal:

»Poslali ste pome... Zakaj me ne pu-stite, da bi umrl sam s svojimi mislimi?»

Elizabetha pa ga je vprašala nazaj z glasom, ki je izdal slabotno upanje:

»Saj si ee že čisto odločil in se na-menil, da na vsak način umreš?»

Essex pa je odvrnil:

»Če že moram umreti, potem je moja največja želja, naj se to zgodi čimprej!»

Elizabetha pa mu pravi:

»Ti sam najboljši veš, da si nikdar ni-sem želela tvoje smrti!»

Toda Essex ji hladno odvrne:

»Ugotovili ste, da sem kriv, in sicer kriv veleizdaje, ki se kaznuje s smrtjo!»

Elizabetha ni mogla več vzdržati.

Slabost ženske se je izdajala v njenih besedah:

»Bodi dober z menoj vsaj v tej uri... Tudi jaz sem ponosna... in mnogo raz-logov je za mojo ogorčenost... Pa sem vendarle prva spregovorila... in poslala pote... Ali se moram še bolj ponižati...

in ti povedati, kako zelo si mi potreben... kako zelo te mi manjka... kako hudo te pogrešam ves ta čas...»

Essex je še vedno hladen in nepremič-no, pa odločno in čvrsto upiral svoje jasne oči v kraljico Elizabetho.

Se na misel mu ne pride, da bi postal domač ali da bi se spustil kakor se je ona, v izkajanje...

To pa Elizabetho najbolj boli.

»Vi mi vse to lahko pripovedujete, ker itak nimate ničesar izgubiti... Če bi Vam dejal, da Vas ljubim, bi mi odvrnil, da to pravim samo zato, da bi se rešil pred smrtjo...»

Elizabetha pa nestrno plane:

Kako? Ti me še ljubiš?... Ne! Ni-koli me nisi ljubil! Jaz sem tebe ljubila — in to je bil zate najbližji in najlažji pot do oblasti in moči! Zdaj je čas in ura, ko moramo govoriti resnico! Pusti me, naj govorim!... Starejša sem od tebe, pa zato sem kraljica! In tako je gotovo bilo pri-ročno in samo po sebi umevno, da si se mi lahal in mi govoril vse te nezne besede zaljublencev...»

Uboha Elizabeta!

Ni bilo še dovolj muk, dovolj nesmi-selnega sumničanja, nes pametnega in ne-potrebnega trpljenja!

Kako se je motila, če je kdaj le za trenutek pomislila, da je Essex ne ljubi iskreno, ampak se samo dela kakor bi bil vanjo zaljubljen — pri tem pa dejansko stremi samo za močjo in kraljevsko ob-lastjo!...

Nemara pa ženska Elizabeta eploh ni v kaj takega verjela in ni nič takega mi-slila... Le kraljica Elizabeta je podlegala zmerom znova tem sumničanjem...

Essex jo je ljubil iskreno.

Zraven tega pa je kakor sploh vsak moški tistega časa in tiste burne, čvrste dobe odločnih ljudi, če je bil plemenitega rodu, stremel za oblastjo, uveljavljenjem, močjo in ugledom.

Nad vse pa je bil ponosen.

Njene besede so ga zato na vso in glo-boko razžalile.

Zato ji je le kratko odgovoril:

»Da, če že res hočete — potem vedite: to je bila resnica! Da, dal to je resnica! No, ali zdaj lahko že grem spet nazaj v temo?... Nad menoj zdaj že itak lebdí smrti... in razumel boste, da tak nisem več za družino... Moramo nazaj... če sem sam, potem sem najbolj zadovoljen... se teh nekaj ur, dokler še živim... Toda zapomni si to: ljubil sem te!»

Elizabetha zadrla.

Ali je prav slisala?

Ali je to res?

Res je, res!

Oh, kakaj ga je sumničala!

Zakaj je moralo vse to priu-

Napol dahne, ko pravi:

»Ali me še zmerom...?»

Essex odvrne preprosto:

»Daj!»

Tako! Ljubi jo, čeprav ga je poslala v ječo, ljubi jo, čeprav gre v smrt... Oh, ti ponosni, dobri fant! Ljubi jo kljub vse-mu! O nesrečnica, kaj si napravila!

Elizabetha čuti, da je njegova izjava poštena in resnična.

Essex ne laže.

Ker pravi, to drži.

In če kaj pravi, potem se lahko za-neseš, da je dejansko tako, kakor je rekel.

Njegova izjava je poštena in... po-nosna.

S to izjavo prav gotovo ne mli samo rešiti svoje življenje...

Saj pozna svojega Roberta!

Ne, oh, ne!

Elizabetha je vsa zmedena.

V svoji zbeganosti ne ve, kaj bi na-pravila.

V žalosti in obupu ga vpraša:

»Pa zakaj mi potem nisi poslal prsta-na? Prav gotovo bi ti bila odpustila...»

Cakala sem cele dneve in cele noči... Nisem mogla zaspati... Bdele sem vse čas...

prstana pa ni hotelo biti od nikoder...

In zdaj je zadnje jutro... zadnja ura...

Essex pa ji ponosno odvrne:

»Nisem ga mogel poslati... Kajti, če bi bila ti prelomila svojo obljubo... po-tem bi mi bilo še težje umreti...»

Ah! To ga je odvrčalo!

Ne ponos sam!

Tudi ljubezen in spoštovanje do nje!

Oh, dragi, nesrečni Robert!

Nesrečna Elizabeta!

Čez kratak čas ganljivega molka mu pravi:

Pa saj jaz bi na weak način izpolnila obljubo, ki sem ti jo bila dala! Na vsak način bi jo bila izpolnila... Tudi zdaj, še vedno!»

V Essexovih očeh se je zalocetala čisto nenadna odločitev.

Nekoliko je oživel.

Nagnil se je rahlo proti njej, jo napeto motril ter pri tem počasi izgovarjal na-slednje besede:

»Ali bi me pomislila, če bi ti dal prelan? In bi me ljubila čisto kakor prej, nekaj?»

Hitro mu je odvrnila:

»Da! Seveda! Vse bi spet bilo, kakor je bilo prej!»

V njej je oživilo nenadno upanje.

Morda se bo njen trmasti, nes pametni, pa njej tako dragi fant zadnji trenutek vendarle spametoval? Morda bo le vsaj zdaj poslušal glas razuma?

Neka nora radost zasije v njenem arcu.

Kako slabo je poznala Essex!

(D dalje sledi.)

Od tu in tam

Dvajsetletnice smrti velikega srbskega vojskovođe vojvode Živojina Mišića se spominjajo danes v Srbiji. V Beogradu je pokojnikova vdova priredila spominsko svečanost, katere so se udeležili zastopniki vlade, vojske in drugih ustanov. Časopisje poveljuje pokojnikove vrline kot vojskovođa in zmagovalca, ki je kot poveljnik prioboril Srbiji prvo veliko zmago v svetovni vojni, ko je premagal avstrijsko armado, kateri je po veljeval znan: Fotiorek. Mišić je bil kmečki sin iz Šumadije. Bil je poveljnik srbske vojske tudi takrat, ko si je na solunskem bojišču s proticem priborila dostop v svojo domovino.

Prav zanimivo sodno obravnavo, ki se nanaša na razmere ob volitvah 1. 1938., so zabeležili časopisi. Pred novosadskim sodiščem je obtožil nasilja in protipravnega izrabljanja uradnega položaja župana v Čurugi Triva Seguljeva bivši občinski blagajnik Lazij. Lazij je bil pred volitvami zahteval krajši dopust zaradi bolezni, toda župan mu je poslal posebno zdravniško komisijo, ki je povedala, da je Lazij dela nesposoben. Župan je, ne da bi počakal na rešitev višjih upravnih oblasti, Lazija enostavno razrešil dolžnosti in ga odstavil. Lazij je Seguljeva tožil in zaradi zlorabe svojega položaja je bil Seguljev obsojen na dva meseca strogega zapor.

Posebne vrste sporazum za plačevanje prevoznih stroškov sta sklenili upravi naših in turških državnih železnic. Posledje bo moral turški kupec plačati stroške za prevoz le od jugoslovanske meje do Turčije, od kraja pošiljatelj do jugoslovanske meje postaja pa pošiljatelj. Obratno pa bo moral turški izvoznik plačati prevozne stroške do turške bolgarske meje, od tam naprej pa bo moral stroške nositi jugoslovanski uvoznik.

Pri ministru za ljudsko telesno vzgojo Dušanu Pantliću je bila oni dan konferenca gasilskega združenja iz donavske banovine, starešina hrvaške gasilskega združenja Stanko Zagar in starešina gasilskega združenja dravske banovine dr. Kodre. Razgovarjali so se o vprašanjih, ki se tičejo organizacije in teženj gasilskih združenj v naši državi.

Za častnega doktorja medicinske fakultete je imenovala belgrajska univerza svojega profesorja dr. Riharda Buriana, ki je po rodu Nemec, vendar pa deluje že 20 let na belgrajski univerzi in je bil med prvimi reorganizatorji medicinske fakultete. Dr. Burian je znan v znanstvenem svetu kot strokovnjak. Belgrajska univerza ga je s častnim doktoratom počastila za njegovo sedemdesetletnico.

Najvišji most v naši državi in najbrže tudi v Evropi je most čez reko Taro v Črni gori. Ta most, čigar srednji lok boči 155 metrov nad gladino reke Tare, so izdelali in bi ga že izročili prometu, če ne bi zapadlo preveč snega. Zato bodo spomladi začeli s poskusno obtežitvijo, na kar ga bodo izročili prometu. Most so delali več let in je veljal dvajset milijonov dinarjev. Skrajšal je dosedanje pot Niškič—Zabljak za pet kilometrov. Ko so sprva iskali mesto, kjer naj bi speljali most čez divjo reko Taro, ki se vije v ostrih brzicah, so določili drug prostor, toda kasneje so načrt spremenili. Srbski listi pravijo, da je most tak, da ga vsa Evropa tako slikovitega ne premore.

Po Donavi plovejo cele gore ledenih plošč, ki onemogočajo vsako plovo. Pred tednom so zaradi topečega se ledu nekateri parniki začeli obratovati, toda te dni so reke ponovno zamrzile in vse ladje so spet morale nazaj v prezimovališča v Ivanovo in Pančevu. Tam je zbranih okrog 173 ladij raznih držav, katere so se morale zateči v zavetje, ker jih je presenetil led in je bila vožnja do izhodiščne postaje preveč tvegana.

Strasen zločin se je zgodil v vasi Rakincu pri Velikem Orašju v Srbiji. Tam je v samotni živel bogata starka Milena Miličević ki je imela veliko zemlje in lepe dohodke. V nekaj letih so Milevi umrli bratje, sestre, mož in otroci in je ostala sama. Pri sebi je imela le 10 letno vnukinjo. Vseh sosedov se je izogibala, ker se je bala, da je ne bi kdo ob primerni priliki ubil in okradel. Toda pred dvema dnevi je njen sorodnik prišel v njeno hišo in naletel na grozen prizor. Starica je ležala na tleh z razbito glavo, vnukinja pa na postelji skoro razpolovljena. V hiši je bilo vse razmetano, znak, da so razbojniki starko ubili zaradi govorice da ima dosti denarja, in so zato prebrskali vso hišo. Oblasti so začele zverinske zločince zasledovati.

Zagrebska mestna občina je nabrala čez milijon dinarjev od socialne davčine na potrošnjo v gostinskih lokalih po 11. uri. zvečer. Sprva so se pred tremi meseci, ko je bila davčina vpeljana, gostje upirali ali pa se izognili dajatvam na ta način, da so se pred enajsto uro naročili in plačali večje količine pijače in jedi. Toda kmalu so se z novostjo sprijaznili in obiskovali gostilne tako kot poprej. V treh mesecih je občina nabrala dober milijon, kar je vsakega čedna vsota za socialne potrebe. Pač pa se vsi jeze na občino, da je začela pobirati to davčino že z 9. uro zvečer. Mnogo ljudi se je zaradi draginje že odvadilo gostilne, posledje pa bo obiska še manj. Tudi poznavalec razmer pravijo, da bo posledje donos davčine manjši kakor pa je bil doslej.

Belgrajska univerza je dobivala ves čas svojega obstoja obilna darila in volila zavednih Srbov. Rektorat univerze je izdal posebno knjižico o teh volitvah in ugotovila, da ima univerza 75 raznih skladov, ki so vsi skupaj brez obresti in ne upoštevaje izvršene izplačila 63 milijonov dinarjev. S tem denarjem izdaja univerza razne publikacije in dotira znanstvena dela. Nobena druga univerza v naši državi se s takšnim premoženjem ne more pohvaliti.

Banska oblast v Zagrebu je priredila posebno anketo strokovnjakov, ki naj bi rešili vprašanje, na katerem zdravem kraju naj bi banstava, na katerem zdravilišče za jetične. Ze oblast zgradila novo zdravilišče za jetične. Prej so se dolge mesece pričakovali o kraju, sedaj pa so sklenili, da bo najbolj prostor na hribu Snopljak na Zagrebški gori. Novo zdravilišče bo do začel graditi še letos. Prostora bo imelo za 300 bolnikov. Hribček Snopljak ima 600 metrov nadmorske višine in ima veliko ravnino ter je zaščiten pred vetrovi.

Napovedi o ukinitvi nekaterih stolic na zagrebški medicinski fakulteti so povzročile v hrvaški javnosti, zlasti pa med zdravniki, precej hudo kri. Oglasili so se številni profesorji in zdravniki in rekli, da bi pomenila ukinitve nekaterih stolic začetek rakove poti zagrebške medicinske fakultete. Pristavili pa so, da bi bilo treba medicinsko fakulteto celo razširiti, ne pa krčiti. Dekan fakultete dr. Štampar zastopa mnenje, da je treba fakultete zares preosnovati, toda v tem smislu, da se bo medicinski študij bolj približal ljudstvu in sicer tako, da se bo čim večja pozornost posvečala ljudskemu zdravju in raziskovanju zdravstvenega stanja v vasi. Takšen študij naj bi pripravil in izuril več zdravnikov za podeželje kakor pa do sedaj, kajti večina zdravnikov se rajši drži mest, nočejo pa v vasi.

Poneverbe pri želez. Kreditni zadrugi Zadruga oškodovana za 84.000 din - Glavni obtoženec obsojen na 2 leti in 2 meseca robije

Ljubljana, 18. januarja.

Naši železničarji so si s požrtvovalnostjo in skrbnostjo ustvarili mnogo ustanov, zadrug in organizacij, da si olajšajo svoj kulturni, gospodarski in socialni obstanek. Z malimi in skromnimi prispevki so ustanovili tudi Kreditno zadrugo uslužbencev državnih železnic, ki posluje v Ljubljani in vodi zadrugne in finančne posle, kakor tudi pospešuje varčevanje med člani in pomaga članom v stiskah. Zadruga je razširjena po vsej Sloveniji in šteje do 30.000 članov. Pri njej imajo svoje tekoče račune tudi razne druge železničarske ustanove, društva in organizacije. L. 1936. je bil sprva kot na poskušnjo sprejet za uradnika mladi, okoli 25 let stari France B., ki je dokončal Dvoračno trgovo šolo. Poneže je bil nastavljen z mesečno plačo 800 din in ko se je poročil, je dobival še družinsko doklado 200 din.

Mladi uradnik, ki je drugače bil dober turist in soliden, je v trenutni zadregi segel po zadruginem denarju. Dal si je izplačati neki ček za posmrtnino v znesku 4000 din. Ček je bil že poprej izplačan, toda ne uničen. France je ponaredil samo datum in blagajna je ček vnovčila po njegovem prijatelju Marianu. Bilo je to v začetku februarja 1937. Denar je rabil za poroko. In nato so se začele ponavljati malverzacije v velikem obsegu. Naposled so bile Francelove manipulacije 1. avgusta 1939. odkrite. Revizija knjig je spravila na dan, da je France zadrugo s svojimi nečednimi manipulacijami s čeki in drugimi vpisi oškodoval za 81.230 din. Na škodo »Podpornega društva železničarjev« je iz naslova posmrtnin v drugič inkasiral 16 čekov po 4000 din. Pri teh poslih mu je pomagal v največ primerih prijatelj Marian, v treh primerih pa je Marian pridobil znanca Stankota F.

Zadruga je malverzacije prijavila policiji in državnemu tožilstvu, ki je naposled po dolgi preiskavi dvignilo proti vsem trem obtožbo. Ko je bil France izpuščen konec decembra 1939 iz preiskovalnega zapora, je pa napravil nabiralno polo ter začel z Marjanom nabirati prispevke za podporo »Udruženju absolutov trgovskih učnih zavodov« v Ljubljani. Na poli je ponaredil štampiljko Udruženja. Nabral je na ta način v blagu in denarju okoli 1700 din. V to zadevo je bil zapleten tudi delavec France F.

Vse Francelove malverzacije pri zadrugi so bile sedaj predmet dolgotrajni razpravi pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Julij Fellah. France je bil obtožen zločinov obrtoma izvrševane prevare, ponarejanja čekov in lažnega vodstva trgovskih knjig, soobtožena Marian in Stanko kot njegova pomagata in delavec France zaradi nabiranja prispevkov.

Razprava sama se je začela že pretekli torek ob 10. dopoldne. Ta dan je trajala z malim popoldanskim odmorom pozno v noč, skoraj do polnoči.

Glavni obtoženec je mirno navaljal vse okolnosti, kako je začel z malverzacijami. Bil je v sliki. Prvič je ček ponaredil v začetku februarja 1937. Njegova izvoljena je silila na to, da mora poročiti, ker je v blagoslovljenem stanju. Grozila mu je, da si drugače konča življenje. Poročil jo je. Nato se je pričelo podrobno zasliševanje obtoženca v zadevi čekov. To zasliševanje in kontroliranje ponarejenih čekov je trajalo skoraj 6 ur. Obtoženec je skušal v afero potegniti tudi glavnega knjigovodjo, češ da mu je on namignil, kako naj manipulira. Pa prav glavni knjigovodja je bil oni, ki je malverzacije odkril.

Izvedenec v knjigovodstvu g. Marne je podal pismeni elaborat o reviziji, ki obsega 117 strani. Mnenje pravi, da so bili zneski pogosto popravljani, radirani in nepravilno prečrtani. Ni bilo vse v redu. Delo v knjigah malomarno, površno, nepregledno in netočno. Fungirale so hišne številke. Na razpravi je izvedenec očital upravnemu odboru, da je premalo nadzoroval pisarno. Zaslišane so bile tudi nekatere priče. Razprava je bila nato prekinjena in se je včeraj nadaljevala.

Na včerajšnji razpravi so sledili govori državnega tožilca g. Bogdana Lendovskega, zastopnika zasebne udeležence dr. Voršiča in obeh branilcev dr. Druskičeviča in dr. Leona Kreka.

Drž. tožilec g. Lendovšek je stvarno in mirno utemeljeval obtožbo. Glavni obtoženec je grdo zlorabljal zaupanje Kreditne zadruge in njenih funkcionarjev. Samo stroga kazen spravi obtoženca na pravo pot.

70-letnica Prostovoljne gasilske čete v Celju

Celje, 18. januarja.

Letos bo celjska gasilska četa praznovala 70 letnico svojega plodnega in nesebičnega dela. Dne 16. januarja zvečer je bila v gasilekem domu 70. redna letna skupščina, ki so se je udeležili tudi gg. dr. Voršič, župan mesta Celja, starešina gas. župe stavbenik g. Golobranc, mestni fizik g. dr. Podpečan in zastopnik voj. oblasti kap. g. Sibota. Skupščina je bila odprta s trikotnim vzklikom Nj. Vel. kralju, najvišjemu pokrovitelju gasilstva Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu in kraljevskemu domu.

V imenu prebivalstva se je zahvalil gasilec za njihovo ogromno in nesebično delo župan g. dr. Voršič, ki je med drugim poudaril, da je celjska četa med najlepšimi in najzgodnejšimi v župi.

Poveljnik g. Kosir je poročal, da so gasilci v preteklem letu stopili v akcijo pri 15 požarih in predlagal, da se naj očistijo in uredijo opuščeni vodnjaki, kar bi bilo jako umestno, če pomislimo, da bi bili ti vodnjaki edini vir, če bi bil vodovod zamašen, mesto pa v plamenih. Poudaril je tudi nujno potrebo po novem gasilekem orodju, ker je stari že skoraj neuporaben. Tajniško poročilo je podal g. Bervar, ki je povedal članško stanje in oris težke razmere, v katerih je četa delovala v preteklem letu. Težke gospodarske razmere, vpokliči članstva na orožne vaje in drugo je močno motilo kulturno in drugo delo, ki si ga je četa postavila v svoj program.

Posebno zanimivo je bilo poročilo reševalnega odseka. Prevozov z rešilnimi avtomobili je bilo v preteklem letu 432, prevoženih pa je bilo skoraj 7000 km. Četna ambulanta pa je nudila prvo pomoč 34 osebam. Zanimiva je številčna statistika prevozov, n. pr.: Klezin je sodeloval pri 290 prevozih, Dornik pri 133, Terček 94, Vogelsang pri 81 itd. Ogromno delo naših gasilcev nam pa more biti popolnoma jasno le, če pomislimo, da so to izvršili brezplačno in prostovoljno.

Ker članstvo sestoji pred vsem iz obrtnikov, pomočnikov in delavcev, četa zelo pogreša intelektualni je prav sedaj, v teh resnih časih več kot nujna.

Zastopnik zadruge dr. Voršič je odločno zavračal očitke, ki jih je bil med razpravo napelil izvedenec v knjigovodstvu proti odboru zadruge in je v imenu oškodovanke navaljal višino škode, ki znaša z obrestmi vred 84.000 din.

Branilec glavnega obtoženca dr. Druskičevič je skušal izpodbiti obtožbo v pogledu obrtnih prevar, gre tu le za navadne manipulacije. Obširno je očrtal družinske razmere in življenje obtoženca. Žena je do njega stavljala velike zahteve. Branilec drugega obtoženca dr. Krek je kratko izpodbil razloge glede obtožbe njegovega klienta, da bi bil pomagal pri manipulacijah s čeki vedoma.

Sledila je nato po daljšem posvetovanju sodba. Bili so obsojeni v smislu obtožbe:

Prvi France B. na 2 leti in 2 meseca robije, v izqubo časti za 2 leti. Marian O. na 5 mesecev in 15 dni strogega zapora in na 180 din denarne kazni ter tretji F. na 3 meseca strogega zapora in 120 din denarne kazni, pogojno za 2 leti. Četrti je bil oproščen. Prvi obtoženec kazni sprejel. Razprava je bila ob 20.30 končana. Za razpravo so se posebno zanimali železničarji.

Športne vesti

Skakalne tekme na Mostecu

Jutri popoldne ob 3 priredi Smuški klub Ljubljana propagandne skakalne tekme na Mostecu. Nastopila bo v glavnem najmlajša skakalna garda Smuškega kluba Ljubljane. Ti mladi skakalci že ves teden pridno vadijo pod strokovnim vodstvom Bogomirja Šramla. Poleg mladih talentov nastopijo tudi naši najboljši smuški skakalci. Prireditelj bo brez dvoma prav zanimiva in si jo vsekakor velja ogledati.

Prvenstvo SK Korotana

Jutri dopoldne ob 10 bo izvedel svoje klubsko prvenstvo SK korotana. Start za smuk bo ob pol 10 v bližini vile na Golovcu, cilj pa bo ob rakovniškem ribniku. Start za slalom bo pa popoldne ob pol 3 deloma na isti progi, kakor smuk. Obe progi bo treba presmucati dvakrat.

Tekme SMK Ljubljane v Sodrachi

Agilni SMK Ljubljana priredi poleg nedeljskih tekem v Mostecu tudi propagandne smuške tekme v Sodrachi. SMK Ljubljana, ki s svojim delom nesebično skuša povečati zanimanje za smuška tekmovalja in za smuški šport sploh, si je izbrala za torišče svojega udejstvovanja za jutri Sodrachi. Poleg Sodrachičev, se obeta tudi večja udeležba iz okoliških krajev: Kočevja, Ribnice, Velikih Lašč in Loškega poloka.

Državno drsalno prvenstvo v Zagrebu

Danes in jutri bo v Zagrebu državno drsalno prvenstvo v umetnem drsanju. Tekmovalja se bodo udeležili najboljši slovenski in hrvaški drsalci. Naše drsalke in naši drsalci gredo v Zagreb z izgleidi, da si osvoje letošnje državno prvenstvo. Pri včerajšnjem propagandnem nastopu smo ponovno videli, da so lepe zimske razmere izkoristili za vesten trening.

Mladinski smuški dan v Mariboru

SK Železničar v Mariboru priredi v nedeljo, dne 19. januarja na svojem stadionu ob Tržaški cesti propagandni mladinski smuški dan.

Pravico štartati imajo vsi smučarji moškega in ženskega spola, začeni z let. 1928 in mlajši.

Za prvenstvo Zasavja v alpski kombinaciji

Smuški odsek SPD v Trbovljah razpisuje za nedeljo, 19. januarja tekmo v alpski kombinaciji za prvenstvo Zasavja na Mrzlici. Tekmuje se po sedaj veljavnih pravilnikih v smuku in slalomu. Tekme se lahko udeleži vsak verificirani član klubov ZSZJ. Start za slalom bo ob 9.30, za smuk pa ob 14.30. Cilj za smuk v Trbovljah. Proga običajna.

Trbovlje

O borbi za slovensko samostojnost bo predaval v nedeljo, dne 19. t. m., ob 9. dopoldne g. Marko Krajnc v Društvenem domu. Vsi vabljeni.

Tri vesele igre bodo igrali igralci Prosvetnega društva prihodnjo nedeljo ob treh popoldne v Društvenem domu.

Nakaznice za petrolej so došle. Ob tej priliki bo gotovo več reda.

Uradni dnevi okrajnega sodišča bodo v Trbovljah v prvem četrtletju naslednji dni: 25. januarja, 8. in 22. februarja ter 8. in 22. marca.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer	sko stanje	temperatura		relativna vlaž. v %	oblačnost	Veter (smer, jakost)	Padavine	
			noč	dne				m/m	vrsta
Ljubljana	759.4	-2.5	-9.5	9.6	10	10	0	3.0	sneg
Maribor	758.5	-6.0	-0.0	9.0	10	0	0	—	—
Zagreb	745.9	-4.0	-12.0	9.0	10	0	0	6.0	sneg
Belgrad	746.0	0.0	-1.4	9.0	10	NW	2.0	—	sneg
Sarajevo	745.6	7.0	1.0	9.0	5	0	0	4.0	sneg
Vis	744.4	6.0	4.0	9.0	10	SW	—	—	—
Split	743.5	11.0	7.0	6.0	10	NE	—	—	—
Kumbar	746.7	15.0	4.0	6.0	1	SW	12.0	—	dež
Zirje	743.4	5.0	4.0	9.0	10	SW	15.0	—	dež
Jugoslovni	746.7	12.0	9.0	6.0	10	NNE	1.0	—	dež

Vremenska napoved: Delno oblačno z jutranjo meglo in mrzlo vreme. Najnižja temperatura na letališču je —12.0 stopinj C.

Koledar

Danes sobota, 18. januarja: Sv. Petra st. Nedelja, 19. januarja: Kanut, kralj.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Ivan Logar, Ulica 29. okt. št. 7 — telefon 41-52.

»Scapinovi« zvižamci se boste nasmejali v nedeljo ob 3 popoldne v Frančiškanski dvorani, obenem pa še pomagali revežem, ker je čisti dobitek namenjen Vincencijevi konferenci. Preskrbite si vstopnice v predprodaji v nedeljo od 9 do pol 1 popoldne in uro pred predstavo v Frančiškanski pasaji.

»Veselo potovanje v prijetni družbi« je prav za prav naslov nocojšnjega predavanja, ki ga bo imel znani planinski pisatelj prof. Janko Mlakar v frančiškanski dvorani. Predavanje je opremljeno tudi s skiptičnimi slikami. Podal nam bo pregled naših planinskih postojank v Karavankah in kraljestvu Zlatogora. Ker je predavatelj priznan strokovnjak v planinskem raju, zato bodo obiskovalci tega večera gotovo odnesli najlepše utise. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Sfiligoj. Sedeži 3 din, 2 din, za dijakke 1 din.

Mestni preskrbovalni urad je bil doslej ves v Mahrovi hiši, sedaj se je pa del tega važnega mestnega urada preselil v II. nadstropje Mestnega doma ter ima vhod s Strelške ulice. Vse pisarne, ki razdeljujejo nakaznice za petrolej in popisujejo prebivalstvo v zvezi z živilskimi kartami, so sedaj v Mestnem domu, kamor je treba takoj oddati vse vprašalne in popisne pole. Edino načelstvo in vložišče preskrbovalnega urada je še v Mahrovi hiši.

Večerni tritedenski kuharski tečaj

za fino, a vendar ceneno in času primerno francosko-rusko kuhinjo, se bo začel 24. januarja v restavraciji Keršič na Celovski cesti štirikrat tedensko. Vpisovanje in informacije pri Keršiču in v trgovini Zorn, Pred škofijo, do 22. januarja.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 zvečer.

Sobota, 18. jan.: Othello. Red Premierski. Nedelja, 19. jan.: ob 15. uri Princesa in pastirček. Mladinska predstava — Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20. uri Cigani. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ponedeljek, 20. januarja: zaprto.

OPERA

Začetek ob 20 zvečer.

Sobota, 18. jan.: Carmen. Izven. Gostovanje Ančice Jelačičeve, članice zagrebške Opere in tenorista Josipa Costiča. Nedelja, 19. januarja ob 15: »Pri belem konjičku«. Izven. Znižane cene; ob 20: »Traviata«. Izven. Gostovanje bolgarske sopranistinja Vanje Leventove. Ponedeljek, 20. januarja: zaprto.

Zanimiva razstava bo odprta v nedeljo

dne 19. januarja v Galeriji Obersnel. Znana naša umetnika, člana Kluba neodvisnih, Stane Kregar in Karel Putrih prirejata razstavo risb, gauev in miniaturne plastike. Karla Putriha smo doslej poznali kot odličnega kiparja velikih figur in portretov. Sedaj pa bo razstavljal večje število malih figur, ki bodo v družbi St. Kregarjevih risb in gauev gotovo privabile veliko obiskovalcev v Obersnelovo galerijo. Ker je prost vstop, bo gotovo onim, ki si doslej St. Kregarjevega dela, ki je že zbudilo veliko zanimanja v naši javnosti, ta razstava dala priliko ogledati si našo mlado moderno slovensko umetnost.

Zimsko veselje v domačih krajih!

Bled GRAND HOTEL TOPLICE 7 dni Din 875— vse vračunano. PARK HOTEL BLED Ugodni aranžmani za božič in zimsko sezono. Valvazorjev dom pod Stokom 1180 m. Smuški in snuškasti izleti. Poto-ka, Zirovnica in Zabrška planina v zvezi z Zelenico. Markirani dohodi v Zirovnice in Slov. Javornike. DOVJE-MOJSTRANA 700 m Obsežna smučišča, dober sneg, smuški tečaj, udobna gostišča. POLŽEVO 620 m. Udoben planinski dom sredi krasnih smučišč. Telefon Višnja gora 1	POHORJE 910-1543 m Idealen smuški svet, prijetno zimsko bivanje; številni planinski hoteli in domovi, dobra oskrba. Polni dnevni penzion din 45— do 70—. Nova pohorska avtocesta. OBIŠČITE lepe turistične kraje v severni Sloveniji! Pohorje, Savinjske Alpe, Logarska dolina, Modra planina, Smrekovec, Ribniški vrelci itd. Smučarski tečaj; dobra oskrba. Polni dnevni penzion din 50— do 70—. DOM SPD NA KOMNI 1520 m nad Bohinjem. 80 postelj, peči, do din 62— dalje, smuča šola, prospanci. RATEČE-PLANICA 500-1105 m Zimsko-sportni center, obsežna smučišča, smuča šola, skakalnica.
--	---

Informacije in prospekti: Tujskoprometna zveza „PUTNIK“-LJUBLJANA, „PUTNIK“-MARIBOR in vse ostale poslovalnice Putnika.

Smrt sovražnega vojaka stane 4 milijone din

Od Cezarjevih časov do danes je smrt vsakega sovražnega vojaka že 66.666 krat dražja

Ameriški senator Bone si je vzel čas in najbrž za zabavo začel računati, koliko stroškov ima sovražnik da pokonči enega sovražnega vojaka. Seveda je pri tem upošteval količino zmetanega materiala in število mrtvih vojakov. Kajti vsaka krogla se ne ubije. Mnogo jih odfrči mimo, hvala Bogu. Tudi bombe in granate, ki so drage, ubijejo razmeroma malo ljudi. Senator je ugotovil, da se je cena smrti v teku stoletij spremenila. Bolj ko je človek postal kulturni, dražja je bila smrt.

Ko je še živel slavni vojakovodja Julij Cezar in so njegove hrabre legije bobnale po vsem tede-

njem svetu, je moral porabiti 0,75 dolarja za smrt sovražnega vojaka. Za časa Napoleona, ko se je morilno orožje že izpopolnilo, se je cena dvignila na 3000 dolarjev.

V 19. stol. je cena poskočila le malo in tudi v vojni med Severno in Južno Ameriko cena smrti ni tako hudo narasla, kakor od Cezarja do Napoleona. Treba je bilo porabiti 5000 dolarjev za smrt sovražnega vojaka. V 20. stol. pa je cena zelo poskočila. Kar po četrtorile se je. V vojni od leta 1914 do 1918 je cena poskočila že na 20.000 dolarjev.

Sedaj pa, ko imamo še vse drugačne morilne priprave, pa ta ameriški senator pravi, da mora nasprotnik plačati kar 50.000 dolarjev ali približno 4 milij. din v našem denarju, če hoče spraviti s poti enega samega nasprotnika. Od Cezarjevih časov pa do danes se je cena smrti povišala za 66.666 krat. Vsekakor lep napredek. Nobena potreba se ne ni tako podražila. Če bi dali vsakemu, ki ga mislijo ubiti in s tem napraviti nesrečne njegove sivoce, 50.000 dolarjev, ki vsak rad postal »voja žrtev« in »vojne« ne bi bilo nikdar konec.

Dovoljene zaloge živil na Madžarskem

Zdaj, ko obetajo tudi pri nas, da bodo oblasti izvedle po zasebnih hišah preiskave, da ugotove, če nimajo ljudje morda preveč živilskih zalog, velja le pogledati, kako je s to stvarjo pri naši severni sosedu Madžarski. Tam so te dni izdali uredbo, ki točno določa, koliko živil sme imeti vsaka družina doma v zalogi »za hujše čase«. Njene določbe ne dovoljujejo, da bi kakšna družina imela do 15. aprila v zalogi več kot 25 kg moke, 2 kg suhega ali svežega sadja, 5 kg elanine ali masla za vsakega svojega člana. Prav tako so po omenjeni uredbi določene najvišje dovoljene količine živilskih zalog po hotelih, restavracijah in podobno. Vse te količine pa se nanašajo, kakor rečeno, samo do 15. aprila. Od tedaj dalje — tako že zdaj določa nova uredba — pa se bodo te najvišje dovoljene količine avtomatično morale zmanjšati za polovico.

Pereče vprašanje francoskih vodnih poti

Deset tisoč tonske ladje bodo lahko vozile vse do Pariza

Promet in vse, kar je z njim v zvezi, tvori danes v Franciji poglavje zase. Ni danes v Franciji važno samo vzdrževanje zvez med posameznimi kraji in pokrajinami, pač pa je dosti važnejše vprašanje, kako priti do ugodnih prometnih sredstev, da bi z njimi in po njih lahko prevažali živila vsaj tja, kjer je potreba največja. Pri avtomobilskem prometu so težave zaradi pomanjkanja pogonskih sredstev. Pri železniški primanjkuje gotovo vsaj vagonov, če ne drugega. Zato so Francozi začeli misliti zdaj tudi na to, kako bi zboljšali vsaj vodne poti. V zvezi s tem je izšla v »Journalu« izjava, ki jo je te dni dal francoski prometni minister Berthelot. Dejal je med drugim nekoliko takole:

Edina vodna pot, ki bi jo bilo mogoče primerjati z Renom ali pa z Donavo, je v Franciji Seina. Le po njej lahko vozijo večje ladje. Reka Rodan je namreč plovna vsega skupaj le 10 mesecev v letu. Zdaj potekajo ob Seini dela, ki bodo po tej reki zboljšala plovbo. Vse do Pariza bodo lahko prihajale 10.000-tonske ladje. Če bi hoteli zboljšati

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Tehnična priprava pri gradnji velikih mostnih temeljev. 5. Geslo. 9. Vzklík, pomeni dokaj zelo. 10. Veznik. 11. Starorimski kralj. 13. Sam, samcat. 14. Bajeslovni letalec. 16. Rimska boginja zakona. 18. Kratko možko krstno ime. 19. Manjši otok. 20. Glasbilo. 21. Grško mesto. 23. Samo ta. 24. Značilnost stiha. 25. Vrsta juhe. 27. Latinski veznik. 28. Kraška obmorska kotlina. 29. Leposlovna zvrst. 30. Grški otok.

Navpično: 1. Geometrijski lik. 2. Naslovna oseba Gotovčeve opere. 3. Povratno osebni zaimek. 4. Možko krstno ime. 5. Primerjati enako z enakim. 6. Veznik. 7. Nevidno skrivnostno bitje. 8. Kontinent. 9. Krepak, pogumen. 12. Prijeten vonj. 13. Svetopisemska oseba. 14. Poidite! (lat.). 15. Evropska reka. 17. Turški naslov. 22. Latinski osebni zaimek. 24. Svetnik, priprošnjik zoper bolečine v udih. 26. Pamet. 28. Označba za kem. prvino.

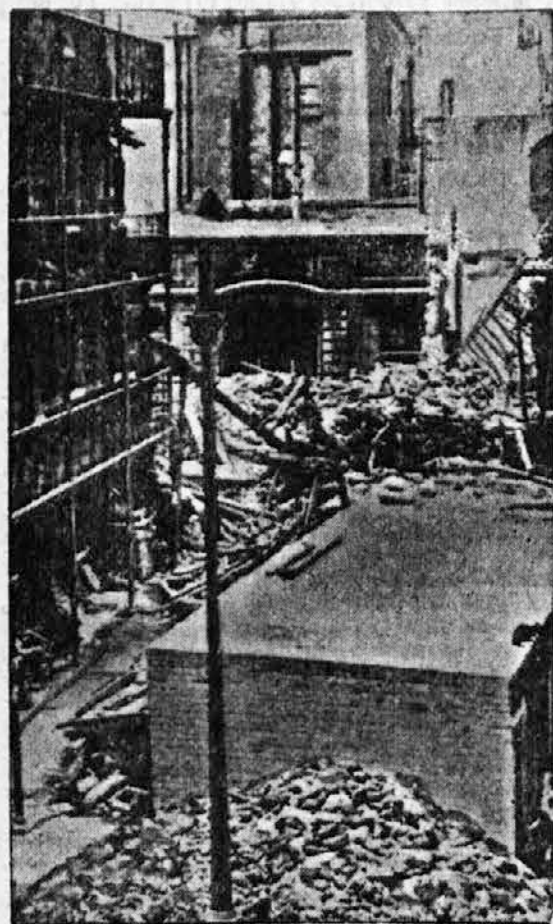
Rešitev sobotne križanke:

Vodoravno: 1. Prha. 5. Skuta. 10. Juda. 12. Oda. 14. Pra. 16. Okus. 18. Mir. 20. Om. 21. Snopič. 23. No. 24. Tri. 25. Alah. 27. Sepsa. 28. Orač.

Navpično: 2. Rja. 3. Hu. 4. Adonis. 6. Kosilo. 7. Ud. 8. Tam. 9. Spol. 11. Ako. 13. Prod. 15. R. M. 17. Upa. 19. In. 21. Srp. 22. Čar. 24. Te. 26. Ha.

1.5 letnica »Trolskega polka«

»Tirolski strelski polk, ki velja za elito avstrijske vojske, je proslavil 16. januarja 125 letnico svoje ustanovitve. Polk je ustanovil cesar Maksimilijan I. Bil je med najboljimi v Avstriji in je sodeloval že v več vojnah. Kot alpski oddelek je sodeloval tudi v zadnji vojni na Norveškem.

Prizor iz središča angleške prestolnice po nemškem letalskem napadu.

Peš iz Danske na Švedsko

Zima je letos hudo pritisnila povsod. Iz poročil, ki prihajajo od vseh strani, moramo sklepati, da drugod še dosti bolj kot pri nas. Nenavadne vremenske razmere niso nastopile samo v južnih krajih, kot na primer v Italiji in Španiji, kjer je sneg vsaj bolj doli na jugu res prava redkost, pač pa tudi visoko gori na severu Evrope, kjer kakšnih posebnih zim pač nikdar ne pričakujejo. Letos pa so tudi tod tako izredne vremenske razmere, kakor jih že davno ne pomnijo. Že zdaj, ko še nismo v najhujšem zimskem mesecu, je trdno zamrznil morški preliv med Dansko in Švedsko, tako imenovani Oresund. To se v tem letnem času že več let ni zgodilo. Morje je zamrznilo tako močno, da lahko prideš peš iz Danske na Švedsko.

Kolikor tehta, toliko demantov dobi za demantni jubilej

Voditelj indijskih muslimanov Aga-kan bo leta 1943 obhajal demantno obletnico svojega rojstva. Med tamkajšnjimi muslimani že zdaj mnogo govore o tem, kaj mu bodo za ta njegov visoki jubilej poklonili, da bi svojo voditeljsko čimbolj počastili in mu obenem izkazali svojo veliko vdanost. Nekateri se že zdaj z vso vno mo potevujejo, da bi mu kot darilo za njegovo demantno obletnico poklonili demante, ki bodo prav toliko tehtali, kot Aga-kan sam. Ker pa je njihov voditelj težak 275 funtov (113 kg), pravijo, da mu bodo morali podariti 623 tisoč karatov demantov, ki stanejo približno 25 milijonov dolarjev, ali okroglo 2 milijardi din našega denarja.

Ko je pred desetimi leti Aga-kan obhajal zlati jubilej, je prejel kot darilo muslimanskega sveta v Indiji dvakrat več zlata, kot pa ta muslimanski voditelj sam tehta.

Dragoceno je tudi staro železo

Slika kaže, kako v Parizu razdirajo automobile in pobirajo z njih staro železje

Stvari, ki so vsak dan na vrsti: Mleko

Mleko spada med najvažnejšo hrano in ima v sebi vse snovi, ki so potrebne za hrano, kakor kazein, mlečni sladkor, razne soli, vodo in tolsče, ki plavajo v obliki drobničk kroglice, zaviti v kazeinsko mrežico. Če mleko delj časa miruje na hladnem prostoru, splovajo tolsčne kroglice na površje in tvorijo debelo plast — smetano. Ako mleko z žlico posnamemo in v pinjah metamo, se kazeinske mrežice tolsčnih kroglic raztrgajo in tolsča se prime v surovo maslo. Najpravičnejše ravnanje z mlekom mlekarnice.

V surovem maslu ostane nekoliko mleka, ki se zelo rado pretvaja v masleno kislino in masleno kislino amonjak, ki povzroča, da postane surovo maslo žarko (žaltavo). Zato je treba prečno surovo maslo v vodi večkrat zgnešiti in mu oprati vse mleko. Če surovo maslo nekoliko osolimo, ostane dalj časa dobro in okusno. Pri kuhanju se izpari iz surovega masla voda, v posodi ostane kuhano maslo, a na dno posode se vsedejo druge snovi, ki jih imenujemo maslovjak (tropine).

Mleko, ki je delj časa izpostavljeno na zraku, postane kislo, ker se je mlečni sladkor ob prisotnosti kisika pretvoril v mlečno kislino. Pri tem pa kazein (gimnina) sklene in se s tolsčo vred izloči, kot neka sirasta snov, skuta ali žmitek. Isto se zgodi, če mleko segrejemo do 48 stop. C in mu prilijemo sirilo, to je vode, v kateri se je namakal razrezan telečji želodec (siriliščica). Ko se iz mleka izloči sirnina, preostane še belosivkasta tekočina — sirotka, ki ima v sebi poleg tolsč in sirnine tudi nekoliko sladkorja.

Sirarne delajo iz osoljene skute mastni sir, kakšen je na primer švicarski, holandski in naš planinski sir. Iz kislega mleka dobijo kislo sirotko. Če je bilo mleko poprej posneto, delajo iz njegove skute pusti sir. Za domačo uporabo pripravimo sir takole: Mleko segrejemo, a ne nad 40 stop. C, in mu primešamo sirilo. Mleko skrne, gošča pade na dno in redkejša snovi plavajo na vrhu. Tekočino odlijemo, gošči pa primešamo nekoliko kuhinjske soli in jo iztisnemo. Kakršno mleko uporabljamo, tak sir dobimo. Tako ločimo kravji, ovčji in kozji sir. Vse posode za mleko morajo biti skrajno enažne in čiste. Če želimo ohraniti mleko dalj časa sveže, ga moramo pasteurizirati in hraniti v hermetično zaprtih posodah.

RADIO

Program radio Ljubljana

Sobota, 18. januarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Hitro, hitro mine čas, če venček plošč zabava vas! — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Hitro, hitro mine čas, če venček plošč zabava vas! — 14 Poročila, objave — 17 Otroška ura: Nastop otrok, vodi gđe Sl. Vencelj — 17.30 O ticačih ploščah — 17.50 Pregled sporeca — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Koliko je resnice na ljudskih vremenskih pregovorih (g. Janko Sicher) — 19 Napovedi, objave — 19.25 Nac. ura — 19.40 Nekaj lažne glasbe (plošče) — 20 Zunanepolitični pregled (g. dr. Alojz Kuhar) — 20.30 Jože Vombegar: Boj draginjak (Iz cikla »Veseli in žalostni iz življenja Jaka Smolake«) Izvajajo člani Radijske igralске družine, vodi ing. Ivan Pengov — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna (Radijski orkester).

Nedelja, 19. januarja: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Sramel »Škrjanček« — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Rrenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve — 9.45 Verski govor (g. ravn. Jože Jagodic) — 10 G. Bizet: Arležanka, suita, plošče — 10.30 Trio za violino, violo in kitaro (gg. Ivan Trost, Avgust Ivančič in Stanko Prek) — 11.15 Stari plesi (plošče) — 11.45 Samospevi (g. Gregor Radev, basist zagrebške opere, pri klavirju gosp. prof. M. Lipovšek) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Nedeljski koncert Rad. ork. — 17 Kmet. ura: Več dobre zelenjave (g. inž. C. Jeglič) — 17.30 Jurmanovi harmonikarji — 18.30 Iz čeških operet (plošče) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Slovenska ura: Samospevi, g. Drago Burger, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 20.30 Vsakemu nekaj (Rad. ork.) — 22.00 Napovedi, poročila — 22.15 Lahkih nog naokrog (plesni napovedi v pisanem venčku, plošče) — Konec ob 23.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40. Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30. Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30. Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Mirno so potegnili samokrese, jih še zadnjič pregledali in drug za drugim šli ven. Že naslednji dan je essenski tisk poročal, da so našli truplo umorjenega policijskega častnika — morilec nepoznan. Mnogo tednov so te skupine naglo in učinkovito udarjale, danes tu v Nemčiji in jutri tam, da bi obračunale s policijskimi častniki ter drugimi sovražniki komunistične stvari.

Ko je prišel mir, ni bilo za te pobesnele navdušence v rednem življenju države nič več mesta. Veliko se jih je v začetku udeleževalo oboroženih napadov v prevarne namene, potem pa so kar prešli k cestnemu roparstvu. Tisto malo, kar jih je našlo pot v Rusijo, je ponavadi končalo v Sibiriji, v pregnanstvu.

Zdaj je nemška komunistična stranka čakala navodil od Kominterne, ki so prihajala z neverjetno počasnostjo, kakor se je zdelo. Septembra so poklicali v Moskvo voditelja stranke Brandlerja z več tovariši, da bi tam dobili navodila. Prišlo je do neskončnih prekanj in političnem odboru, v najvišji ustanovi ruske komunistične stranke, ker se boljševiški voditelji niso mogli zediniti, kdaj naj bi bila prava ura, da udarijo v Nemčiji.

Voditelji nemške komunistične stranke so v Moskvi prebili veliko zaskrbljenih ur, medtem ko je boljševiški možganski trust oblikoval svoj končni delovni načrt.

Moskva se je odločila, da bo zdaj nastopila temeljito. Skrivaj so poslali v Nemčijo najboljši ljudi: Buharina, Maksa Levina, ki je bil eden voditeljev v štiritedenski bavorski sovjetski diktaturi, Pjatakova, madžarske in bolgarske agente pri Kominterni ter Radeka samega. Mi, ljudje od rdeče vojske, ki smo bili v Nemčiji, smo nadaljevali izobraževanje naših vojaških sil. Po gozdovih okoli Solin-

gena smo imeli skrivne vaje, pri katerih je sodelovalo več tisoč delavcev.

Končno je prišlo sporočilo:

»Zinovej je določil dan za udar.«

Komunistični strankarski oddelki so po vsej Nemčiji brez diha čakali zadnjih navodil. Na nemški osrednji odbor je prišla Zinovejova brzojavka, ki je določala natančno uro. Kominternski sli so s povelji iz Moskve hiteli od enega strankarskega središča do drugega. Ljudje so jemali strelno orožje iz skrinj. Z naraščajočo napetostjo smo čakali ure udara. In potem...

Komunistični voditelji so govorili:

»Nova brzojavka od Griše. Vstaja je odložena.«

Spet so drveli kominternski sli po Nemčiji — z novimi zapovedmi in z novim dnem za prevar. To pripravljenost stanje je trajalo nekaj tednov. Skoraj sleherni dan je prišla brzojavka od Griše, Zinovejova — nove zapovedi, novi načrti, novi agenti iz Moskve z novimi navodili in novimi prevratnimi okrožnicami.

V začetku oktobra so komunisti dobili zapoved, naj v zvezi z levčarskimi socialisti stopijo v saško in turinško vlado. Moskva je menila, da se hosta ti vladi razvili v uporabljivi zbirališči za komuniste, da bi mogli policijo tik pred izbruhom vstaje razorožiti.

Nazadnje je bilo vse pripravljeno. Od Zinovejova je prišla brez-pogojna brzojavka. Spet so kominternski sli hiteli po slehernem nemškem strankarskem okrožju, da bi dajali gesla. Spet so komunistične bataljone mobilizirali za napad. Ura se je bližala. To pot ne more biti v zadnji uri omahovanja, smo mislili in v olajšanju čakali na konec teh dni obotavljanja, ki so nam rahljali živce. Zadnji trenutek so spet prav na naglo sklicali osrednji odbor nemške stranke.

»Nova brzojavka od Griše. Vstaja še enkrat odložena.«

In spet so pošiljali v strankarska središča sle z nujnimi zapovedmi, ki bi jih smeli odpreti šele v zadnji minuti. Toda sel, določen za Hamburg, je prišel prepozno. Hamburgski komunisti so od dolorepi uri šli v pravo nemško disciplino v bitko. Stotine delavcev, oboroženih s puškami, so naskakovale policijske sedeže. Drugi so zasedali vojaške točke v mestu.

Komunistični delavci po drugih predelih Nemčije so zašli v zmedo. Spraševali so okrožne voditelje svoje stranke:

»Zakaj ne storimo ničesar, ko se hamburški delavci bojujejo? Zakaj jim ne gremo na pomoč?«

Nišji voditelji jim niso mogli dati več odgovora. Samo tisti na čelu so vedeli, da so hamburški delavci šli po zlu, ker je Griša konec koncev spet brzojavil.

Hamburški delavci so držali tri dni. Široke delavske množice v mestu so se vedle nebrizho, saška in turinška nista komunistom prišli na pomoč. Nemška vojska je pod generalom von Seektom vkorakala v Dresden ter vzela komunistično-levčarsko-socialistični saški vladi posle. Turinška vlada je doživela enako usodo. Komunistična vstaja je šla po gobe.

Mi, ki smo sedeli v Nemčiji, smo vedeli vsi, da je glavni stan v Moskvi odgovoren za polom. Celotni vojaški načrt za nameravano vstajo so izdelali boljševiški voditelji v Kominterni. Torej je bilo potrebno najti žrtev, ki bo odgovarjala za to. Brandlerjevi nasprotniki v nemški stranki so poznali načine Kominterne. kako se pokrivajo napake, ki so jih zagrešili na višjih mestih, in so takoj začeli z delom.

Nova »opozicija« pod vodstvom Ruthe Fischerjeve, Thälmannova in Maslowa je vpila:

»Brandler in osrednji odbor sta odgovorna, da se nam ni posrečilo priti na oblast.«

Iz Moskve je prišel odmev:

»Decela pravilno. Brandler je koristovec, socialdemokrat. Odstopiti mora! Živelo novo prevratno vodstvo: Rutha Fischerjeva, Thälmann in Maslow!«

Za naslednji svetovni zbor Kominterne je bilo vse to že prirejeno v slovesnih sklepih in razglasih in z blagoslovom Moskve so nemško komunistično stranko izročili novemu vrhovnemu poveljstvu.

Brandler je dobil zapoved, naj pride v Moskvo, kjer so mu vzeli nemški potni list in mu dali mesto v nekem sovjetskem uradu. Zinovej ga je povelil, da se ga nemške zadeve v bodoče prav nič več ne tičejo.